

Likabehandlingsplan

- plan för arbetet mot trakasserier, diskriminering och kränkande behandling

Kubens förskola

Giltighetstid: 2022-12-01 – 2023-11-30

Ansvarig rektor: Susanne Berggren och

Maria Dahl, biträdande rektor

1. Syfte och bakgrund

Ett förslag på text finns längre ned i detta dokument.

2. Vision och arbetssätt

Avsnittet redogör för förskolans eller skolans helhetssyn och det dagliga, kontinuerliga värdegrundsarbetet. Återkommande insatser av förebyggande och främjande karaktär beskrivs här.

3. Kartläggning av riskområden

Här beskrivs resultat och slutsatser av kartläggningen¹. **Var är vi?** Hur ser nuläget ut på enheten? Vilka risker och riskområden har identifierats? Vilka orsaker ligger bakom? Kartläggning görs för varje verksamhetsdel.

4. Mål för arbetet

Slå fast mål för arbetet, utifrån kartläggningsresultatet. **Vart ska vi?**

5. Handlingsplan

Under denna rubrik anges nya, aktiva åtgärder för att nå målen. **Hur gör vi?** Åtgärderna ska vara kopplade till målen och kartläggningsresultatet. Beskriv åtgärderna så konkret och specifikt som möjligt, för att underlätta kommande utvärderingar. Ange vem som är ansvarig för att de genomförs, samt tidpunkt för uppföljning och/eller utvärdering.

6. Utvärdering av genomförda insatser

Vad har tidigare planerade och nu genomförda insatser lett till för resultat? **Hur blev det?** Om det av någon anledning inte är möjligt att göra en utvärdering av tidigare plan så skriver man det.

7. Barns/elevs delaktighet i arbetet

Beskriv hur barnen eller eleverna medverkar i arbetet utifrån ålder och mognad.

8. Rutiner för akuta situationer

Ett förslag på text finns längre ned i detta dokument.

9. Bilaga: definitioner och begrepp

Ett förslag på text finns längre ned i detta dokument.

---

¹ Exempel på områden som kan behöva kartläggas, utöver den direkta förekomsten av kränkningar, trakasserier och diskriminering, är psykosocial och fysisk studiemiljö, trygghet och trivsel, jämställdhet och inkludering. Språk och attityder, speciellt i förhållande till diskrimineringsgrundande kategorier, är ofta ett bra område att arbeta med, eftersom ett olämpligt språkbruk kan leda till en otrygg studiemiljö.

Kartläggningen kan till exempel bestå av underlag från enkäter, trygghetsvandringar, observationsstudier, LISA-system, hälsosamtal och andra genomförda samtal/intervjuer med barn/elever/personal/vårdnadshavare.

1. Syfte och bakgrund (förslag)

Det råder ett absolut förbud mot att kränka, diskriminera eller trakassera barn/elever. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder. Syftet med en likabehandlingsplan är att barn och elever ska skyddas mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen beskriver enhetens systematiska arbete, för barn/elever, personal och vårdnadshavare.

Skollagen fastställer att alla skolformer ska arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En plan för arbetet ska varje år beskriva verksamhetens mål och de åtgärder som planeras. Genomförandet av dessa åtgärder ska sedan utvärderas i efterföljande års plan. Skolverket anger att planen ska utgå från en kartläggning av nuläget, som beskriver risker och analyserar orsaker.

2. Vision och arbetssätt

Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.

“Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter.”

“Förhållningssättet hos alla som verkar i förskolan, och deras sätt att agera och tala om något, påverkar barnens förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. Därför är alla som verkar i förskolan viktiga som förebilder.”

Så står det i läroplanen för förskolan, Lpfö18, och det är också vårt uppdrag via Sundsvalls kommuns vision; *Tillsammans släpper vi skaparkraften fri och bygger ett hållbart Sundsvall med plats för alla* och Barn och Utbildnings vision; *Alltid bästa möte för fortsatt lärande*, att verka för att förskolan präglas av respekt och ansvarstagande. Det är vårt uppdrag att konkretisera det i vardagen.

På Kubens förskola ska det råda ett öppet och accepterande förhållningssätt där alla respekteras. Alla barn har rätt att bli behandlade för att bli sitt bästa *jag*. Personalens uppgift är att i trygg miljö ge barnen sådana förutsättningar att deras självkänsla växer.

Det ingår i varje anställds uppdrag att främja barns lika rättigheter och möjligheter, förebygga, förhindra och motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, samt att åtgärda och följa upp trakasserier och kränkande behandling.

På vår förskola visar vi varandra respekt och tänker på att vi är förebilder. Vi som arbetar här har alla ansvar och vi uppmuntrar varandra till kamratligt och respektfullt beteende.

Vi hjälper barnen att förstå hur konflikter kan uppstå och hur man kan lösa dem. Alla barn ska känna sig trygga och kunna känna glädje över att gå till förskolan.

3. Kartläggning av riskområden

Ett av målen var att diskutera innebörden av begreppet "socialt hållbara relationer", och viktiga värden som identifierades därigenom var att barnen ska känna samhörighet, få en förståelse för vad demokrati innebär och att visa respekt och empati för varandra.

Avdelningarnas fokus på socialt hållbara relationer ledde också till riktlinjer för att stärka relationer och förebygga negativ utveckling för det enskilda barnet och gruppen. Riktlinjerna handlade om att t.ex. vara "härvarande pedagoger", att det fanns samsyn i arbetslaget kring regler och förhållningssätt, att man delade in barnen i mindre och genomtänka konstellationer samt att kartlägga och utforma stöd utifrån individens behov och förutsättningar.

4. Mål för arbetet

Kartläggningen grundas i den analys som pågått genom diskussioner på förskolan med utgångspunkt i barnkonventionens artiklar och de risker och utvecklingsområden som framkommit.

Risker som identifierats rör exempelvis artikel 2: "Samma rättigheter och lika värde" där det fanns goda exempel på vissa insatser såsom anpassningar och stödåtgärder (ex, TAKK) för barn och arbete för att främja gemenskap. BHT-teamet, en samordning av flera aktörer såsom logoped, barn- och ungdomspsykiatri och habiliteringen är en annan form av viktig insats riktad mot förskolan. I kartläggningen framkommer det också exempel på risker och försvårande faktorer. Exempel på försvårande faktorer var exempelvis organisatoriska och strukturella hinder som personalbortfall, lokalernas utformning och tidsbrist.

Dilemman finns också angående artikel 12; "Barnens rätt till delaktighet och inflytande" kring att rutiner som krävs för att verksamheten ska fungera inkräktar på barnens möjligheter att göra val och ha inflytande. En aspekt för att främja inflytande hos barnen kan vara en anpassad nivå av valmöjligheter inom tydliga ramar utifrån ålder och

förutsättningar vilket är ett ämne som kan behöva lyftas under kommande år för att synliggöra i vilka situationer förbättringar kan göras.

Processen för att identifiera och matcha behov av stöd kan också ibland ta längre tid än vad som är önskvärt. Detta är möjligen inte något som riskerar att bidra till diskriminering i någon hög utsträckning men som utgör utmaningar att bära vidare inför kommande år. I kartläggningen framkommer ett behov att höja kompetensen hos förskolans pedagoger för att kunna bemöta varje barn med rätt "verktyg" i det dagliga arbetet för att främja en likvärdig utbildning för alla barn.

Integritet:

Vi arbetar aktivt med barns integritet i vår dagliga verksamhet. Vid blöjbyten och toalettbesök ansvarar ordinarie personal samt vuxna som barnen har knutit an till. Blöjbyte och toalett görs i största mån avskilt från andra barn och vuxna.

Klädbyten där kropp exponeras utförs i största möjliga mån i tvättrummet avskilt från andra barn och vuxna. Vi vuxna för dialog med barnet och berättar vad som ska hända. Barnet har rätt att välja en vuxen som den är trygg med vid dessa moment.

Smågrupper:

För att minimera konflikter arbetar vi aktivt med färre antal barn i grupperna i vår dagliga verksamhet. I rutinsituationer och övergångar då vi byter aktivitet är detta särskilt viktigt och något som vi har tagit fasta på i vår organisation.

Exempel; vid påklädning i hallen och ingång efter utevistelse.

Specialpedagogiska insatser

Vi pedagoger på Kubens förskola läser under läsåret 21/22 en fortbildning; "Specialpedagogik för lärande för förskolan". Där får vi bredare kunskaper om hur vi aktivt kan arbeta för att välkomna alla barn i vår verksamhet. *

Det handlar om vår lärmiljö, bemötande, inkludering, förhållningssätt, pedagogiska relationer. Denna kunskap ger oss en gemensam förståelse och samsyn inom området.

Närvarande pedagoger

Vi pedagoger arbetar aktivt med att vara närvarande där barnen befinner sig. Vi följer barnen när de förflyttar sina intressen. Vi ser att barnen blir trygga när vi är med i gruppen. På det sättet kan vi stärka barnens relationer i det sociala samspelet. Vi stöttar och ger barnen verktyg när konflikter uppstår. Genom att vara närvarande i barnens lärande kan vi stärka barns delaktighet och språk genom att konkret visa på goda exempel. Det kan vara att uppmuntra barns positiva beteende, stärka barn inför andra barn.

Jämställdhet

Vi pedagoger arbetar aktivt för att barnen ska bemötas utifrån person och inte utifrån kön. Vi uppmärksammar inte eller påtalar sånt som kan stärka stereotypa könsmonster. I vår lärmiljö benämns rummen utifrån neutrala ord. Vårt material är kreativt (föränderligt) och okodat dvs att det inte klassificeras som kvinnligt och manligt. Allt material och alla lekar är för alla barn. Vi gör medvetna val när vi väljer litteratur och sjunger sånger och varierar pronomen vid behov.

5. Handlingsplan

En aspekt av barnets trygghet och trivsel är förskolans förmåga att tidigt identifiera och möta behov av stöd för det enskilda barnet. Under kartläggningen framkommer utmaningar kring att möta individens samt gruppens behov beroende på om organisationen tar hänsyn till barn som framträder i mindre eller högre grad socialt. Det kan t.ex. vara en utmaning att möjliggöra delaktighet och upplevelsen av inkludering för barn som inte tar en socialt framträdande roll.

Att ha fasta, tydliga rutiner där barnen känner igen sig och vet vad som gäller skapar trygghet. Det förutsätter också att alla vuxna har alla rutiner klart för sig och arbetar gemensamt för att upprätthålla dem. Att ha närvarande pedagoger och en bra organisation är en förutsättning.

Mål för arbetet kommande år utifrån kartläggningen

Utifrån kartläggningen och ambitionen om en inkluderande förskola för alla barn kommer fokus under nästkommande år att vara kring specialpedagogik för lärande i förskolan.

Målet är att alla pedagoger ska få en gemensam fördjupad kunskap kring grundläggande specialpedagogiska förhållningssätt samt verktyg för att kunna reflektera kring den egna undervisningspraktiken.

Insatser och åtgärder för det främjande arbetet utifrån kartläggningen

Alla pedagoger deltar i Skolverkets utbildning i specialpedagogik för lärande. Utbildningsmaterialet ska användas i förskolans ”pedagogiska möten”. Diskussioner, litteratur och ett praktiskt provande ska främja möjligheterna att tillgodose varje barns möjligheter att utvecklas och lära utifrån sina behov och förutsättningar.

Insatser och åtgärder för det förebyggande arbetet utifrån kartläggningen

Det förebyggande arbetet består av det fortsatta arbetet med ett inkluderande pedagogiskt förhållningssätt, vilket framkommit under kartläggningen. Insatser såsom fortbildning, specifika rekommendationer och stöd av specialpedagoger i arbetet synliggör och förbättrar förebyggande förhållningssätt i det dagliga arbetet.

Varje avdelning arbetar med att identifiera barngruppens behov och förutsättningar och arbetar fram metoder/rutiner för att skapa samma möjligheter för *alla* barn att utvecklas och lära och därmed förebygga negativ utveckling. Arbetssätt, förhållningssätt, barnsyn, pedagogisk miljö, grupsammansättningar och organisation av dagen är viktiga delar i detta arbete. Som teoretiskt stöd väljs litteratur utifrån Skolverket.

Tid avsätts på arbetslagsledarträffar och i tvärgrupper vid fortbildningen för att systematiskt kunna följa upp arbetet på avdelningarna. Handledaren för fortbildningen och rektor ansvarar för att kontinuerligt följa hur arbetet går utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv.

Handlingsplan utifrån kartläggningen

Mål	Insatser	Ansvarig	Uppföljning/ utvärdering
Utvärdering av föregående års likabehandlingsplan och planering av kartläggning på avdelningen.	Arbete på utvecklingsdagar/ APT och i likabehandlingsgrupp	Rektor/ALL	
Begreppsinnebörd: Vad innebär en inkluderande förskola?		Arbetslag Handledare SPL	
Åtgärder/insatser: Vad kan främja en inkluderande förskola?	Arbete med likabehandlingsplan kontinuerligt under året	Rektor	Utvecklingsdagar/APT
Pedagogroll och förhållningssätt som stödjer en inkluderande förskola?		Arbetslag Handledare SPL.	
Genomgång av barnkonventionen	Utvecklingsdag		
Specialpedagogik för lärande i förskolan	Fortsätta arbetet som startades upp under 21/22 i SPL	Arbetslag	Rektor och handledare följer upp under året

FRÄMJANDE ARBETE

Mål och åtgärder för det främjande arbetet kopplat till diskrimineringslag och skollag

Målet är att det råder en samsyn på förskolan vad gäller förhållningssätt, lärande och barnsyn.

För att uppnå detta ska diskussioner föras mellan arbetslagsledarträffar och arbetslagen samt vid apt. Genom denna växelverkan och allas delaktighet förankras gemensamt tagna beslut.

Barns delaktighet i likabehandlingsarbetet

- Barnen involveras indirekt genom kartläggningen
- Riktlinjerna utgår från barnets- och gruppens behov

Vårdnadshavares kännedom

Barn och föräldrar introduceras vid introduktionen om förskolans likabehandlingsarbete. Likabehandlingsplan och konflikthanteringsplan offentliggörs på V-klass på webben och information om var vårdnadshavare kan hitta dessa informeras om på föräldramöten och veckobrev.

Kontaktperson

Susanne Berggren, rektor 073-271 18 44

Maria Dahl, biträdande rektor 072-143 40 41

8. Rutiner för akuta situationer (förslag)

Rutiner när elev kränker elev:

- Den/de som upptäcker eller får vetskap om händelsen kontaktar klasslärare/mentor.
- Klasslärare/mentor kontaktar omgående utsedd kontaktperson(er) med fördjupad kunskap om kränkning, trakasserier och diskriminering.
- Föräldrar/vårdnadshavare kontaktas.
- Skyndsamt anmälan till LISA-systemet. Utöver anmälningsskyldigheten inträder också utrednings- och åtgärdsskyldighet.
- En utredning utifrån händelsen påbörjas, där även förskolans atmosfär och skolans kultur ingår i kartläggningen.
- I vissa situationer kan elevhälsan behöva kopplas in.
- Upprätta tid för uppföljning och utvärdering.

Rutiner när vuxen kränker, trakasserar eller diskriminerar elev:

- Rektor utreder och ansvarar för dokumentation, uppföljning och kontakt med barnets/elevens vårdnadshavare.
- Anmälan går vidare till huvudman och i vissa fall kontaktas fackliga representanter.

9. Bilaga: definitioner och begrepp (förslag)

Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

• **Kön**

Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till barns könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. De kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material. Vuxna i skolan måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

• **Könsidentitet eller könsuttryck (i diskrimineringslagen könsöverskridande identitet eller uttryck)**

Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön

• **Etnisk tillhörighet**

Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Skolan/skolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

• **Religion eller annan trosuppfattning**

Skolan/skolan får inte missgynna någon elev/barn på grund av hans eller hennes religion. I skolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Skolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism.

• **Funktionsnedsättning (i diskrimineringslagen funktionshinder)**

Funktionsnedsättningar kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. Anm. Funktionshinder uppstår när personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshindrande.

- **Sexuell läggning**

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.

- **Ålder**

Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:

- särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om

- särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Direkt diskriminering känns igen genom likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäliga tillgänglighetsåtgärder kan komma att göra sig skyldig till diskriminering.

Trakasserier

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet ”sexuella trakasserier” innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Anm. Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar ett barn och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering och kan t.ex. ske genom skolans regler, undervisning, läroböcker etc.

Kränkande behandling enligt skollagen

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

Fler begrepp

• Mobbning

En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

• Rasism

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

• Främlingsfientlighet

Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

• Homofobi

En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.